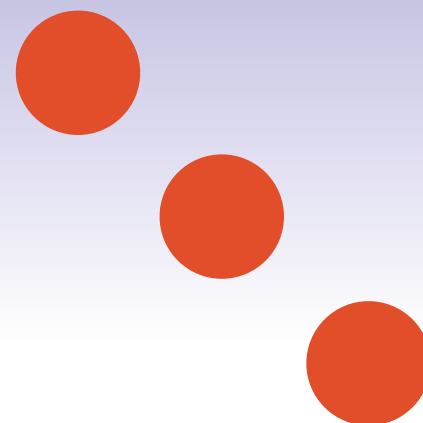

Europska
komisija

Pregled obrazovanja i osposobljavanja za 2022

HRVATSKA

Europski prostor
obrazovanja

Kontakt s EU-om

Europe Direct je služba koja odgovara na vaša pitanja o Europskoj uniji.

Možete im se obratiti:

- na besplatni telefonski broj: 00 800 6 7 8 9 10 11 (neki operateri naplaćuju te pozive),
- na broj: +32 22999696 ili
- putem obrasca: https://european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_hr

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2022.

© Europska unija, 2022.

Politika ponovne uporabe dokumenata Europske komisije uređena je na temelju Odluke Komisije 2011/833/EU od 12. prosinca 2011. o ponovnoj uporabi dokumenata Komisije (SL L 330, 14.12.2011., str. 39.).

Osim ako je navedeno drukčije, ponovna uporaba ovog dokumenta dopuštena je u skladu s licencijom Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). To znači da je ponovna uporaba dopuštena uz navođenje relevantnih podataka i svih izmjena.

Za svaku uporabu ili reprodukciju elemenata koji nisu u vlasništvu Europske unije možda će biti potrebno zatražiti dopuštenje izravno od odgovarajućih nositelja prava.

HTML	ISBN 978-92-76-55984-9	ISSN 2466-9997	doi:10.2766/81112	NC-AN-22-011-HR-Q
PDF	ISBN 978-92-76-55986-3	ISSN 2466-9997	doi:10.2766/611300	NC-AN-22-011-HR-N

Pregled obrazovanja i osposobljavanja za 2022.

HRVATSKA

U izvješćima za pojedine zemlje Pregleda obrazovanja i osposobljavanja predstavljaju se i ocjenjuju najvažniji aspekti recentnog i aktualnog razvoja politika na svim razinama obrazovanja u državama članicama EU-a. Ona čitatelju daju detaljniji uvid u uspješnost zemalja u postizanju ciljeva na razini EU-a dogovorenih u okviru europskog prostora obrazovanja, a temelje se na najnovijim dostupnim kvantitativnim i kvalitativnim podacima.

1. odjeljak donosi statistički pregled glavnih pokazatelja u području obrazovanja i osposobljavanja. U 2. odjeljku razmatra se što je država članica poduzela ili poduzima da pronade rješenje za neko od neriješenih pitanja u svojem sustavu obrazovanja. 3. odjeljak obuhvaća rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Politike odgoja i obrazovanja u školi tema su 4. odjeljka. U 5. odjeljku riječ je o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju te obrazovanju odraslih. Naposljetku, tema 6. odjeljka mjere su u visokom obrazovanju.

Izvješća za pojedine zemlje Pregleda obrazovanja i osposobljavanja pripremila je Glavna uprava za obrazovanje, mlade, sport i kulturu (GU EAC) Europske komisije u suradnji s Glavnom upravom za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključivanje (GU EMPL).

Dokument je dovršen 30. rujna 2022.

Više podataka o kontekstu dostupno je na adresi: <https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor-2022/hr/index.html>.

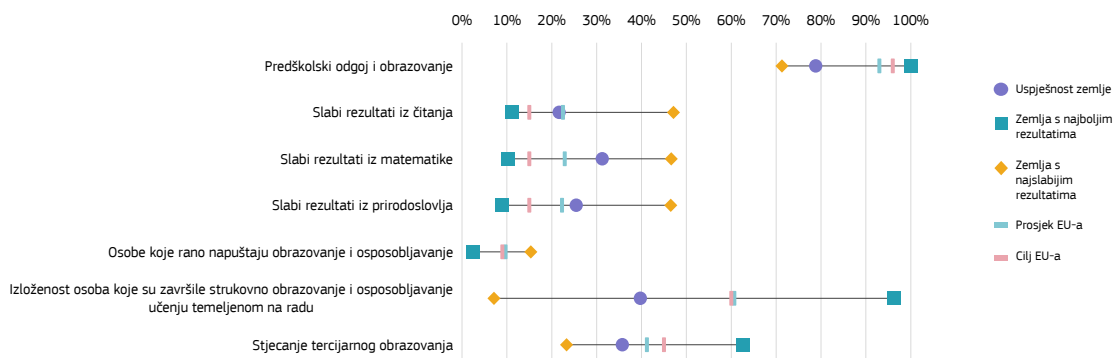
1. Ključni pokazatelji

Slika 1: Pregled ključnih pokazatelja

Ciljevi na razini EU-a	Cilj za 2030.	Hrvatska		EU		
		2011	2021	2011	2021	
Sudjelovanje u predškolskom obrazovanju (od 3. godine do dobi uključivanja u obvezno osnovnoškolsko obrazovanje)	≥ 96 %	67,6% ¹³	78,8% ²⁰	91,8% ¹³	93,0% ²⁰	
Učenci osmih razreda sa slabim rezultatima u digitalnim vještinama	< 15%	35,9% ¹³	:	:	:	
	čitanju	< 15%	22,4% ⁰⁹	21,6% ¹⁸	19,7% ⁰⁹	22,5% ¹⁸
Petnaestogodišnjaci sa slabim rezultatima u:	matematici	< 15%	33,2% ⁰⁹	31,2% ¹⁸	22,7% ⁰⁹	22,9% ¹⁸
	prirodoslovlju	< 15%	18,5% ⁰⁹	25,4% ¹⁸	18,2% ⁰⁹	22,3% ¹⁸
Osobe koje rano napuštaju obrazovanje i osposobljavanje (u dobi od 18 do 24 godine)	< 9 %	5,0%	2,4% ^{bu}	13,2%	9,7% ^b	
Izloženost osoba koje su završile strukovno obrazovanje i osposobljavanje učenju temeljenom na radu	≥ 60 % (2025)	:	39,7%	:	60,7%	
Stjecanje tercijarnog obrazovanja (u dobi od 25 do 34 godine)	≥ 45 %	24,4%	35,7% ^b	33,0%	41,2% ^b	
Sudjelovanje odraslih u obrazovanju (u dobi od 25 do 64 godine)	≥ 47 % (2025)	:	:	:	:	
Drugi kontekstualni pokazatelji						
Pokazatelj jednakih mogućnosti (postotni bodovi)		:	13,3 ¹⁸	:	19,30 ¹⁸	
Osobe koje rano napuštaju obrazovanje i osposobljavanje (u dobi od 18 do 24 godine)	Rođeni u dotičnoj državi	4,9%	2,2% ^{bu}	11,9%	8,5% ^b	
	Rođeni u EU-u	: ^u	: ^{bu}	25,3%	21,4% ^b	
	Rođeni izvan EU-a	: ^u	: ^{bu}	31,4%	21,6% ^b	
Stjecanje srednjoškolskog obrazovanja (u dobi od 20 do 24 godine, ISCED 3-8)		94,9%	96,9% ^b	79,6%	84,6% ^b	
Stjecanje tercijarnog obrazovanja (u dobi od 25 do 34 godine)	Rođeni u dotičnoj državi	24,8%	34,9% ^b	34,3%	42,1% ^b	
	Rođeni u EU-u	33,8% ^u	49,6% ^{bu}	28,8%	40,7% ^b	
	Rođeni izvan EU-a	13,9% ^u	46,1% ^b	23,4%	34,7% ^b	
Ulaganja u obrazovanje	Javni rashodi za obrazovanje kao postotak BDP-a	4,6%	5,4% ²⁰	4,9%	5,0% ²⁰	
	Javni rashodi za obrazovanje kao udio u ukupnim rashodima opće države	9,4%	10,0% ²⁰	10,0%	9,4% ²⁰	

Izvori: Eurostat (UOE, LFS, COFOG); OECD (PISA). Dodatne informacije dostupne su u Prilogu I. i u *Paketu instrumenata za Pregled obrazovanja i osposobljavanja*. **Napomene:** Prosjek EU-a za 2018. za rezultate u čitanju prema istraživanju PISA ne uključuje Španjolsku; korišteni pokazatelj (predškolsko obrazovanje) odnosi se na programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, koji se prema Međunarodnoj standardnoj klasifikaciji obrazovanja (ISCED) smatraju „obrazovnim“, te stoga čine prvu razinu obrazovanja u sustavima obrazovanja i osposobljavanja – razina ISCED 0; prema pokazatelju jednakih mogućnosti velika je razlika u udjelu petnaestogodišnjaka sa slabim rezultatima u čitanju, matematici i prirodoslovlju (kombinirano) između najvišeg i najnižeg kvartila socioekonomskog statusa; b = prekid vremenskog niza, u = niska razina pouzdanosti, : = nije dostupno, 09 = 2009., 13 = 2013., 18 = 2018., 20 = 2020.

Slika 2: Položaj u odnosu na zemlje s najboljim i najslabijim rezultatima

Izvor: Glavna uprava za obrazovanje, mlade, sport i kulturu na temelju podataka Eurostata (LFS 2021. i UOE 2020.) i OECD-a (PISA 2018.).

2. Demografija u fokusu

Stanovništvo Hrvatske brzo se smanjuje.

Prema popisu stanovništva iz 2021. u Hrvatskoj živi 3 888 500 stanovnika, 9,5 % manje nego prije 10 godina i 18,7 % manje nego prije 30 godina (ukupno 895 700 stanovnika manje) zbog iseljavanja i pada stope nataliteta. Vlada razvija Strategiju demografske revitalizacije Republike Hrvatske za razdoblje do 2031., a obrazovanje je jedno od prioritarnih područja¹.

Demografska kretanja stvaraju dodatne izazove u obrazovanju.

Najpogođenija su manje razvijena područja u Hrvatskoj, pa je tako Vukovarsko-srijemska županija u posljednjih 10 godina izgubila 19,5 % stanovništva. Na tim je područjima otežan i pristup obrazovanju. Karakterizira ih nedostatna infrastruktura, manjak odgojno-obrazovnih djelatnika, previsoke cijene u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju (Pregled obrazovanja i osposobljavanja za 2021. i 2020.) i nejednaka raspoloživost srednjoškolskih programa (Matković, Šabić, 2022.). Pristup visokom obrazovanju također je otežan zbog udaljenosti od visokih učilišta i nedovoljnih smještajnih kapaciteta za smještaj studenata². Stoga bi poboljšanje pristupa obrazovanju pridonijelo i demografskoj revitalizaciji tih područja. Pad broja stanovnika utječe i na učeničku populaciju: u razdoblju od 2013./2014. do 2021./2022. populacija učenika koji pohađaju osnovnu školu u Hrvatskoj smanjila se za 5,25 %, a učenika koji pohađaju srednju školu za 19,2 % (do 36 % u ruralnim područjima). Zbog toga neke škole imaju mali broj učenika, dok u drugima infrastruktura nije dovoljna za postojeći broj

¹ https://demografijaimladi.gov.hr/UserDocsImages/Brochure/KOMUNIKACIJSKA%20STRATEGIJA_STRATEGIJE%20DEMOGRAFSKE%20REVITALIZACIJE%20RH_2021.pdf

² Eurostudent, 2018.: 34,7 % studenata čiji roditelji imaju najnižu razinu obrazovanja nije dodijeljen smještaj, što im smanjuje šanse za uspješno studiranje.

učenika te se nastava organizira u smjenama (za 60 % učenika osnovnih i 66 % učenika srednjih škola). Vlada je izradila bazu podataka u kojoj su mapirane ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje³ i uz nju je vezala kriterije za dodjelu sredstava za njihovu izgradnju i rekonstrukciju⁴ kako bi nova infrastruktura na odgovarajući način zadovoljila potrebe. Kako bi se omogućila cjelodnevna nastava, izgradnja i obnova osnovnih škola temeljit će se i na procjeni potreba za ulaganjima u infrastrukturu, koja se provodi uz pomoć Svjetske banke. Izgradnja i dogradnja srednjih škola temeljit će se na sveobuhvatnoj analizi potreba srednjoškolskog obrazovanja (Prilog Provedbenoj odluci Vijeća, 2021., str. 173.–176.) koja obuhvaća učinke demografskih promjena, mogućnosti povećanja udjela učenika u općem srednjoškolskom obrazovanju (gimnazijama) i relevantnost za tržište rada.

3. Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Stopa sudjelovanja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju niska je, posebno kad je riječ o skupinama u nepovoljnom položaju.

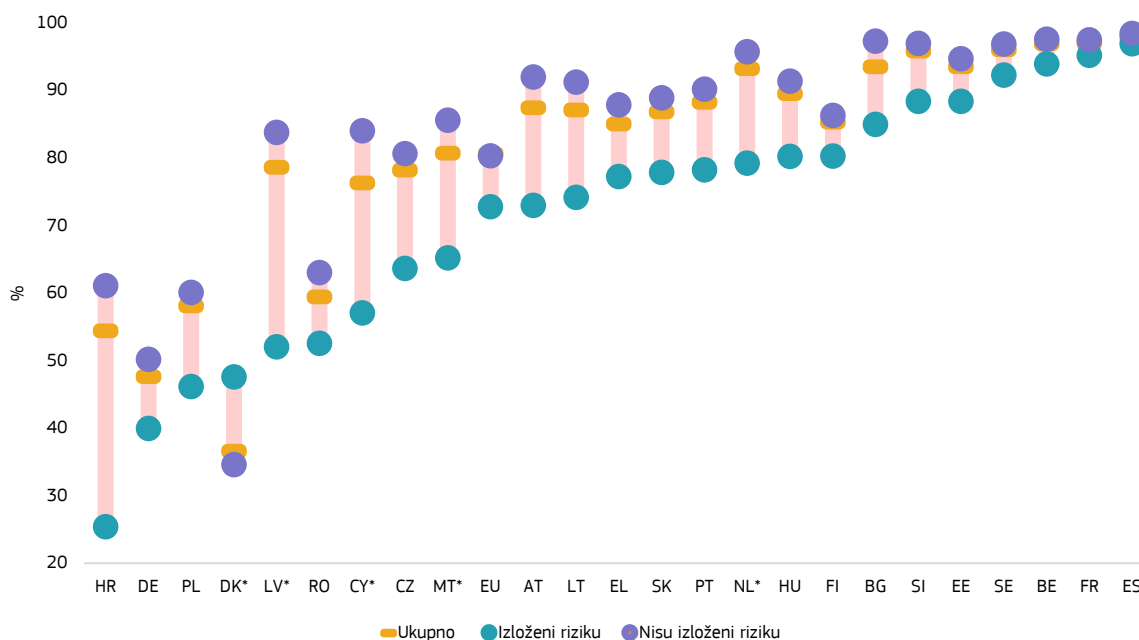
Stopa sudjelovanja djece do tri godine u formalnoj skrbi za djecu 2020. bila je samo 20,4 %, no njezino povećanje za 4,7 postotnih bodova u odnosu na 2019. bilo je drugo najveće povećanje u EU-u. Stopa sudjelovanja djece od tri godine do

³ <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrJmJoiODU5NDNhY2EtN2Q4Zi00MzA2LWE4ODYtZTNTOTIjMzQ0ZGQ4IiwidCI6IjJjMTFjYmNjLWI3NjEtNDVkyi1hOWY1LTRhYzYzZk0ZTFkNCislmMiOj9;>

[https://app.powerbi.com/view?r=eyJrJmJoiMTc2YWVhMzYtYTEzMi00YzYk0LWE3MDktZWJkMjYyYTBiYzJlIiwidCI6IjJjMTFjYmNjLWI3NjEtNDVkyi1hOWY1LTRhYzYzZk0ZTFkNCislmMiOj9.](https://app.powerbi.com/view?r=eyJrJmJoiMTc2YWVhMzYtYTEzMi00YzYk0LWE3MDktZWJkMjYyYTBiYzJlIiwidCI6IjJjMTFjYmNjLWI3NjEtNDVkyi1hOWY1LTRhYzYzZk0ZTFkNCislmMiOj9;)

⁴ <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/EUfondovi/Nacionalni-plan-oporavka-2021-2026/Prva-izmjena-dokumentacije/Upute-za-prijavitelje-SZPIPEU-C3.1.%20R1-11.1-NPOO-1-izmjena.pdf>

Slika 3: Sudjelovanje djece u formalnoj skrbi za djecu ili odgoju i obrazovanju djece od tri godine do najranije dobi za početak obveznog obrazovanja po izloženosti riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti, 2020. (%)

Izvor: Eurostat (EU-SILC), posebni izvadak. Napomene: * = podaci niske razine pouzdanosti; Podaci za IE, IT i LU nisu dostupni. Stopa rizika od siromaštva ili socijalne isključenosti predstavlja udio ukupnog stanovništva izloženog riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti.

početka obveznog primarnog obrazovanja je 78,8 %, što je 0,6 postotnih bodova manje u odnosu na 2019.⁵ te znatno ispod prosjeka EU-a od 93 % i cilja na razini EU-a od 96 %. Znatno je niža za skupine u nepovoljnom položaju (npr. samo 24 % kad je riječ o romskoj djeci (FRA, RS 2021.)). Razlika u toj stopi između djece koja su izložena riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti (AROEPE) i one koja nisu iznosi 35,7 postotnih bodova i najveća je u EU-u⁶. Raseljenoj djeci iz Ukrajine nudi se mogućnost ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja na zahtjev roditelja ako to dopuštaju prostorni i organizacijski uvjeti te financijske mogućnosti pružatelja ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (MZO, 2022.). Udruga odgojitelja sastavlja knjigu sa simbolima i prijevodom na ukrajinski i hrvatski kao pomoć u komunikaciji u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. Udio sudjelovanja djece s teškoćama

u razvoju u redovnom ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju iznosi 7,7 %⁷.

Hrvatski plan za oporavak i otpornost (NPOO) podupire velika infrastrukturna ulaganja kako bi se povećalo sudjelovanje u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju.

Hrvatska posljednjih godina ulaže u rani i predškolski odgoj i obrazovanje koristeći sredstva EU-a za infrastrukturne i druge mjere kako bi povećala sudjelovanje (Europska komisija, 2021.). U infrastrukturu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje 2021. uloženo je oko 15 milijuna EUR. Financiranjem u okviru NPOO-a namijenjenim za infrastrukturu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje planira se otvoriti 22 500 novih mjesta i pridonijeti povećanju stope sudjelovanja na 90 % do 2026. Kao što je i navedeno u planu

⁵ Eurostat, [educ_uae_enra21].

⁶ Eurostat (EU-SILC), posebni izvadak.

⁷

<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrjoiODU5NDNhY2EtN2Q4Zi00MzA2LWE4ODYtZTNIOTljMzQ0ZGQ4IiwidCI6IjJjMTFjYmNjLWI3NjEtNDVhYi1hOWY1LTRhYzc3ZTk0ZTFkNClslmMiOjh9>

za oporavak i otpornost, dostupnost ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja svakom djetetu pretpostavlja smanjivanje regionalnih razlika u kvaliteti i cijeni predškolskog odgoja, dovoljan broj odgojitelja, dogradnju postojećih te izgradnju novih vrtića (NPOO, 2021., str. 870.). Ministarstvo znanosti i obrazovanja u travnju 2022. objavilo je novu bazu podataka s podacima o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju koja će omogućiti bolje praćenje stanja i napretka u ispunjavanju potreba i ostvarivanju ciljeva u tom području⁸.

Planirane su ciljane mjere za povećanje sudjelovanja djece u nepovoljnom položaju i romske djece u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. U skladu sa strateškim okvirom EU-a za jednakost, uključivanje i sudjelovanje Roma za razdoblje 2020. – 2030. Hrvatska je u lipnju 2021. donijela Nacionalni plan za uključivanje Roma za razdoblje 2021. – 2027. (NPUR) i odredila nacionalne ciljeve. Njezin je cilj do 2027. povećati sudjelovanje Roma u u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju s 23 % na 54 % (NPUR, 2021., str. 60.). Na sudjelovanje Roma negativno utječe udaljenost do najbliže ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje i ono se razlikuje po regijama, a stopa sudjelovanja najniža je u središnjoj Hrvatskoj (80 % djece u dobi od tri do šest godina živi više od 3 km od najbliže ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje) (Klasnić i dr., 2020.). Osim povećanja infrastrukture za rani i predškolski odgoj i obrazovanje provest će se mjere za smanjenje segregacije sufinanciranjem naknade za sudjelovanje, osiguravanjem prijevoza za djecu iz izoliranih ili segregiranih područja do vrtića i promicanjem sudjelovanja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju (AP-NPUR, 2021., str. 22.–27.). Planiraju se slične mjere za

povećanje sudjelovanja djece nižeg socioekonomskog položaja: pri izgradnji novih ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje prednost će se davati područjima bez takvih ustanova, općine s nižim fiskalnim kapacitetom primat će državne potpore za pokrivanje troškova održavanja, a subvencije iz Europskog socijalnog fonda plus upotrijebit će se za smanjenje participacije roditelja za djecu u socijalno nepovoljnom položaju (NPOO, 2021.).

Mjere za rješavanje problema manjka odgojitelja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju i zakonodavne promjene usmjerene na sudjelovanje mogle bi utjecati i na kvalitetu. Prema NPOO-u potrebno je dodatnih 5658 odgojitelja za ostvarenje cilja za uključivanje djece od treće godine života u obvezni rani i predškolski odgoj i obrazovanje do 2030. . Za to je potrebno povećati broj upisanih u programe za osposobljavanje odgojitelja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju i provesti dodatne hitne mjere (NPOO, 2021.). Hrvatska je 13. svibnja 2022. izmijenila i dopunila Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju. Izmjenama je uspostavljena nacionalna mreža ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje koja bi trebala pridonijeti praćenju i planiranju kapaciteta u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju te je uveden elektronički sustav za upis u rani i predškolski odgoj i obrazovanje. Njima se ujedno obvezuje općine da osiguraju mjesto u ustanovi za rani i predškolski odgoj i obrazovanje godinu dana prije upisa u školu. Pružatelji ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja obvezni su izdati potvrdu o završenom programu, koja postaje obvezna za upis u osnovnu školu i time olakšava provjeru i provedbu obveznog pohađanja predškolskog programa. Izmjene i dopune obuhvaćaju i odredbu kojom se učiteljima razredne nastave omogućuje da obavljaju poslove odgojitelja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. Oni u roku od dvije godine moraju završiti program za prekvalifikaciju na visokom učilištu, a u međuvremenu smiju raditi zajedno s kvalificiranim odgojiteljem. Kritičke reakcije na te izmjene i dopune (uključujući prosvjede odgojitelja i roditelja) ukazuju na njihovu zabrinutost da će se izmjenama radi povećanja sudjelovanja u ranom i

⁸

<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjojODU5NDNhY2EtN2Q4Zi00MzA2LWE4ODYtZTNiOTljMzQ0ZGQ4IiwidCI6IjJMTFJYmNjLWI3NjEtNDVhYzY1h0WYy1LTRhYzYzZk0ZTFkNCiIsImMiOjIj9;>
[https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjojMTC2YWVhMzYtYTEzMi00YzYzLWE4ODYtZTNiOTljMzQ0ZGQ4IiwidCI6IjJMTFJYmNjLWI3NjEtNDVhYzY1h0WYy1LTRhYzYzZk0ZTFkNCiIsImMiOjIj9.](https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjojMTC2YWVhMzYtYTEzMi00YzYzLWE4ODYtZTNiOTljMzQ0ZGQ4IiwidCI6IjJMTFJYmNjLWI3NjEtNDVhYzY1h0WYy1LTRhYzYzZk0ZTFkNCiIsImMiOjIj9;)

predškolskom odgoju i obrazovanju smanjiti njegova kvaliteta.

4. Odgoj i obrazovanje u školi

Nastavak sveobuhvatne reforme obrazovanja važan je za poboljšanje osnovnih vještina učenika. Prema istraživanju PISA iz 2018. osnovne vještine petnaestogodišnjaka bile su na niskoj razini: 21,6 % ih je ostvarilo slabe rezultate u čitanju, 31,2 % u matematici i 25,4 % u prirodoslovlju, što je znatno više od cilja na razini EU-a od 15 %, a udjeli slabih rezultata u matematici i prirodoslovlju među najvišima su u EU-u. Sveobuhvatna reforma obrazovanja, prvotno predviđena u Strategiji obrazovanja, znanosti i tehnologije⁹ iz 2014., nastavlja se u okviru NPOO-a. NPOO-om se nastoje osigurati financijska sredstva za ulaganja u infrastrukturu radi povećanja broja škola, što je potrebno za prelazak na jednosmjensku nastavu i uvođenje cjelodnevne nastave. Povezanom reformom koja je počela u svibnju 2022. uvedeni su nacionalni ispiti u osnovne škole. Dosad je jedini nacionalni ispit bila državna matura na kraju srednjoškolskog obrazovanja. U školskoj godini 2021./2022. nacionalni ispiti provodili su se u osmom razredu na reprezentativnom uzorku od 81 osnovne škole. U školskoj godini 2022./2023. provest će se u petom razredu kako bi se ispitalo znanje učenika na početku i na kraju nižeg sekundarnog obrazovanja radi poboljšanja praćenja i ishoda obrazovanja¹⁰. S vremenom će svi učenici petih i osmih razreda osnovne škole polagati te ispite.

Učenici imaju slabe građanske kompetencije i ne vjeruju političkim institucijama. Institut za društvena istraživanja povremeno ispituje političku pismenost i vrijednosti učenika koji pohađaju zadnju godinu srednje škole. U usporedbi s

istraživanjem iz 2015. istraživanje iz 2021. pokazuje slabije razumijevanje osnovnih političkih pojmova (npr. samo 57,7 % učenika zna što je ustav) iako se razina ukupnog političkog znanja blago povećala. Društveno-politički stavovi mladih nešto su demokratičniji. Međutim, niska je razina povjerenja učenika u političke institucije i pravni sustav (samo 16,8 % ima povjerenja u vladu), kao i u izvore informacija. Političko znanje uvelike ovisi o vrsti srednje škole i odraz je nedostatka građanskog odgoja i obrazovanja u brojnim školama (Baketa i dr., 2021.). Građanski odgoj i obrazovanje uveden je na nacionalnoj razini 2019. kao obvezni transverzalni predmet u osnovnim i srednjim školama. Od školske godine 2022./2023. neki gradovi i regije uvode ga kao izborni predmet u osnovnim i/ili srednjim školama (Zagreb¹¹, Pula¹², Primorsko-goranska županija). Te lokalne inicijative slijede mišljenje iz izvješća pravobraniteljice za djecu iz 2020. da uvođenje građanskog odgoja i obrazovanja kao transverzalnog predmeta nije dovoljno¹³.

Stopa ranog napuštanja obrazovanja i osposobljavanja općenito je niska, no znatno viša među Romima. Udio osoba koje su rano napustile školovanje iz 2021. (2,4 %), koji je najniži u EU-u (9,7 %), od 2020. povećao se za 0,2 postotna boda. Rizik od ranog napuštanja školovanja veći je za učenike slabijeg socioekonomskog statusa i romskog podrijetla. Prema Istraživanju o položaju Roma iz 2021. samo 39 % Roma u dobi od 20 do 24 godine završilo je barem srednjoškolsko obrazovanje (u odnosu na 96,9 % opće populacije), pri čemu postoji znatna rodna razlika (žene 33 %, muškarci 45 %). Nacionalni plan za uključivanje Roma za

⁹ <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/vrednovanje-i-osiguranje-kvalitete-u-sustavu-odgoja-i-obrazovanja/141>.

¹⁰ <https://www.ncvvo.hr/nacionalni-ispiti/>

¹¹ <https://www.zagreb.hr/grad-zagreb-ce-skolama-ponuditi-dva-programa-uz-gr/176856>

¹² <https://www.glasistre.hr/pula/ove-godine-se-pokrece-predmet-gradanski-odgoj-i-obrazovanje-u-svih-11-osnovnih-skola-na-podrucju-pule-768065>

¹³ https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2021-03-31/123003/IZVJ_PRAVOBRANITELJICA_ZA_DJECU_2020.pdf

razdoblje 2021. – 2027.¹⁴ i njegov akcijski plan¹⁵ sadržavaju mjeru za povećanje stečene razine obrazovanja Roma provedbom raznih aktivnosti na nižim razinama obrazovanja i nekoliko mjera financijske potpore i poticaja na srednjoškolskoj razini. I Grad Zagreb ima program stipendija za učenike srednjih škola i studente koji su pripadnici romske nacionalne manjine. U 10 godina broj korisnika povećao se sa 6 na 86 (od kojih je 14 studenata), što je dokaz uspjeha programa¹⁶.

Trećina učenika ne dobiva obrok u školi.

Prema nacionalnim statističkim podacima na kraju školske godine 2019./2020. 34 % javnih osnovnih škola nije nudilo školske obroke¹⁷ iako sva djeca izložena riziku od siromaštva imaju pravo na besplatne školske obroke. Istraživanje inicijative „Pravo svakog djeteta na školski obrok” pokazuje povećanje od 17 % u broju učenika kojima je 2021. bio potreban besplatan školski obrok zbog pandemije bolesti COVID-19 i potresa. Ravnatelji (85 %) potvrđuju da postoji potreba za besplatnim školskim obrocima, no tvrde da lokalni izvori financiranja nisu dovoljni.

Elektronički upis omogućen je na svim razinama obrazovanja. Od ožujka 2022. elektronički upis u većinu odgojno-obrazovnih ustanova dostupan je na vladinom portalu za elektroničke usluge e-Građani. Usluga e-Upisi, koja je dio digitalne transformacije obrazovnog sustava, automatski prikuplja potrebne dokumente iz raznih ustanova. U okviru projekta e-Škole uspostavljene su lokalne računalne mreže na 1328 od 1511 školskih lokacija i uvedene su elektroničke usluge za poboljšanje nastave i upravljanja školama. Istraživanje samopouzdanja učitelja i nastavnika u upotrebi informacijske i

komunikacijske tehnologije ukazuje na to da se starijim učiteljicama i nastavnicama treba pružiti ciljana potpora (Šabić i dr., 2022.).

Premalo je učitelja i nastavnika matematike.

Prema istraživanju Zavoda za zapošljavanje iz 2020. Hrvatskoj nedostaje 294 učitelja i nastavnika matematike, a studenata matematike i dalje je malo. Gotovo 15 % učitelja matematike u osnovnim školama nije dovoljno kvalificirano. Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskoga sabora u srpnju 2021. preporučio je provedbu nekoliko mjera za rješavanje problema nedostatka učitelja i nastavnika prirodoslovja, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) (posebno matematike), među kojima uvođenje sustava državnih stipendija za studente koji se obrazuju za učitelje i nastavnike u području STEM-a, povećanje broja nastavnih sati za predmete u području STEM-a u školama i povećanje plaća nastavnog osoblja kako bi ta struka postala konkurentna do 2026.

Raseljena djeca iz Ukrajine odmah se integriraju u škole i primaju podršku.

Odmah ih se upisuje u škole u skladu s njihovim sposobnostima, zaključnim ocjenama, svjedodžbama i srednjoškolskim programima koje su prethodno pohađali¹⁸, a paralelno pohađaju pripremnu nastavu (70 nastavnih sati uz mogućnost produljenja). Neki od njih pohađaju nastavu po ukrajinskom programu putem interneta. Hrvatska Agencija za odgoj i obrazovanje dala je učiteljima i nastavnicima smjernice o tome kako informirati učenike o situaciji u Ukrajini i pomoći im da pomognu ukrajinskoj djeci u integraciji i prevladavanju traume (AZOO, 2021.a i AZOO, 2021.b). Hrvatska akademska i istraživačka mreža (CARNET) distribuirala prijenosna računala školama kako bi se učenicima iz Ukrajine omogućilo sudjelovanje u nastavi na daljinu iz ukrajinskih škola.

¹⁴ <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/NPUR%202021-2027/Nacionalni%20plan%20za%20uklju%C4%8Divanje%20Roma.pdf>

¹⁵ <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/NPUR%202021-2027/Akcijski%20plan%20za%20provedbu%20NPUR-a%20za%202021.%20i%202022..pdf>

¹⁶ <https://www.edusinfo.hr/aktualno/iz-obrazovanja/50274>

¹⁷ <https://podaci.dzs.hr/2021/hr/9955>

¹⁸ <https://mzo.gov.hr/vijesti/ukljucivanje-djece-i-ucenika-izbjeglica-iz-ukrajine-u-odgojno-obrazovni-sustav-republike-hrvatske-4826/4826>

Okvir 1: Ciljana potpora za 286 učenika romskog podrijetla u kontekstu pandemije bolesti COVID-19

UNICEF Hrvatska, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Romska organizacija mladih Hrvatske i sedam osnovnih škola pružili su ciljanu potporu učenicima romskog podrijetla izloženima povećanom riziku od napuštanja školovanja zbog neredovitog pohađanja nastave zbog potresa i pandemije bolesti COVID-19. Jedanaest mentora je 2021. pomoglo 286 učenika romskog podrijetla da poboljšaju svoje rutine učenja, imaju pozitivnije iskustvo učenja, poboljšaju svoje odgojno-obrazovne ishode i prošire svoje obrazovne težnje. Nijedan od učenika koji su imali potporu mentora nije ponavljao razred niti napustio školovanje. Mentori romske djece mogli su se osloniti na mrežu potpore koju su vodili dvoje sveučilišnih profesora i savjetnik za romsku nacionalnu manjinu.

5. Strukovno obrazovanje i osposobljavanje i obrazovanje odraslih

Hrvatska provodi mjere kako bi strukovno obrazovanje i osposobljavanje (SOO) bilo prilagođenije potrebama na tržištu rada. Udio učenika u srednjoškolskom strukovnom obrazovanju¹⁹ jedan je od najvećih u EU-u (69,3 % u odnosu na prosjek EU-a od 48,7 % 2021.). Međutim, stopa zaposlenosti osoba koje su nedavno završile SOO (69,9 %)²⁰ niža je od prosjeka EU-a (76,4 %). Stopa zaposlenosti niskokvalificiranih radnika 2021. (42,1 %) znatno

zaostaje za stopom zaposlenosti srednjekvalificiranih (67,1 %) i visokokvalificiranih radnika (84,1 %)²¹. To ukazuje na visoku razinu neusklađenosti ponuđenih i traženih vještina²², koja pridonosi ozbiljnom manjku radne snage. Radi poboljšanja kvalitete SOO-a Hrvatska je u lipnju 2022. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strukovnom obrazovanju (ZID ZSO, 2022.), kojim nastoji ojačati model dvojnog obrazovanja uređenjem učenja temeljenog na radu. Njime se uređuje uspostava suradnje između strukovnih škola i poslodavaca, uključujući prava i odgovornosti mentora i učenika. Iz Europskog socijalnog fonda i Europskog socijalnog fonda plus financiraju se novi strukovni kurikulumi koji se temelje na standardima zanimanja i kvalifikacija u skladu s Hrvatskim kvalifikacijskim okvirom kako bi vještine stečene u strukovnim školama bile prilagođenije potrebama na tržištu rada.

Iz analize potreba srednjoškolskog obrazovanja proizlaze podaci za mjere politike. Analiza je provedena kao potpora mjerama za povećanje udjela učenika u programima općeg srednjoškolskog obrazovanja, smanjenje udjela učenika u strukovnim programima u kojima se bilježi višak i za usklađenje strukovnih programa s potrebama tržišta rada (Prilog Provedbenoj odluci Vijeća, 2021.). Njome će se utvrditi nejednakosti na razini županija, što je prijeko potrebno s obzirom na izraženu socijalnu stratifikaciju u srednjoškolskom obrazovanju (npr. trogodišnje strukovne škole uglavnom pohađaju djeca nižeg socioekonomskog položaja, dok učenici s visokoobrazovanim roditeljima češće pohađaju gimnazije). Osim toga

²¹ LFSA_ERGAED 20- 64.

²² Makroekonomska neusklađenost vještina pokazuje relativnu disperziju stopa zaposlenosti u skupinama s različitim stupnjem obrazovanja: niskim (ISCED 0 – 2), srednjim (ISCED 3 – 5) i visokim (ISCED 6 i više). Uspoređuje se struktura zaposlenosti (umjesto potražnje za radnom snagom) i struktura radno sposobnog stanovništva (umjesto ponude) u smislu obrazovnih kvalifikacija. Makroekonomske neusklađenosti vještina visoke su ako su stope zaposlenosti niskokvalificiranih i/ili srednjekvalificiranih radnika niske u usporedbi sa stopom zaposlenosti visokokvalificiranih radnika, a potonji radnici istovremeno čine znatan dio radno sposobnog stanovništva.

¹⁹ Eurostat [educ_uae_enrs05].

²⁰ Eurostat [edat_lfse_24].

postoje i regionalne nejednakosti kad je riječ o pristupu učenju temeljenom na radu u okviru strukovnih programa, koje je općenito na niskoj razini (39,7 % u odnosu na 60,7 % u EU-u 2021.).

Stopa sudjelovanja u obrazovanju odraslih u posljednja četiri tjedna iznosila je 5,1 %, što je i dalje znatno niže od prosjeka EU-a od 10,8 %. U prosincu 2021. Hrvatski sabor donio je novi Zakon o obrazovanju odraslih (ZOO, 2021.), kojim se nastoji poboljšati kvaliteta obrazovnih programa u provedbi i omogućiti priznavanje prethodno neformalno i informalno stečenog znanja i vještina. Ujedno se razvija i sustav osiguravanja kvalitete obrazovanja odraslih provedbom Programa za međunarodnu procjenu kompetencija odraslih (PIAAC), izradom modela osiguravanja kvalitete i uvođenjem samovrednovanja i vanjskog vrednovanja ustanova za obrazovanje odraslih. Osiguravanje kvalitete provodit će se i usklađivanjem formalnih programa obrazovanja odraslih s Hrvatskim kvalifikacijskim okvirom kako bi se potpuno zadovoljile potrebe tržišta rada i osigurala kvalificirana radna snaga. Radi dodatnog promicanja cjeloživotnog učenja 2021. organizirane su brojne kampanje u kojima su se nudile razne aktivnosti i koje su privukle različite dionike. Hrvatska je postavila cilj da do 2030. godišnje u osposobljavanju sudjeluje 55 % odraslih osoba, što je više nego udvostručena stopa od 26,9 %, koja je zabilježena 2016.

Vaučeri za obrazovanje uvedeni su 1. travnja 2022. Mogu ih iskoristiti i zaposlene i nezaposlene osobe za usavršavanje i prekvalifikaciju, posebno za stjecanje zelenih i digitalnih vještina. U sljedeće četiri godine 30 000 ljudi trebalo bi sudjelovati u tom programu, kojim se nastoje obuhvatiti i ranjive skupine na tržištu rada. Trenutačno 51 akreditirana ustanova nudi 39 programa, uključujući nedavno dovršeni kurikulum za osnovne vještine. Sustavom vaučera nastoji se premostiti veliki jaz između vještina i potreba na hrvatskom tržištu rada. Nakon određenog razdoblja primjene provest će se vanjska procjena njegove djelotvornosti. Na temelju tog sustava Europski socijalni fond plus proširit će ponudu vaučera i postaviti temelje za

potencijalno uvođenje individualnih računa za učenje. U međuvremenu bi se problem nedostatka radne snage i vještina mogao riješiti zapošljavanjem stranih radnika. Za to će možda biti potrebno poboljšati sustav priznavanja stranih kvalifikacija.

6. Visoko obrazovanje

Stopa stjecanja tercijarnog obrazovanja je ispod prosjeka EU-a i ukazuje na znatne razlike. Ona je 2021. iznosila 35,7 %, što je znatno ispod prosjeka EU-a od 41,2 % i cilja na razini EU-a od 45 %. Razlike u stopi stjecanja tercijarnog obrazovanja koje postoje među ženama i muškarcima (16,6 postotnih podova u usporedbi s 11,1 postotnim bodom u EU-u), osobama rođenima u zemlji i onima rođenim u inozemstvu te između ruralnog i urbanog stanovništva (24,4 postotna boda u usporedbi s 21,8 postotnih bodova u EU-u) veće su od prosječnih takvih razlika u EU-u. Stopa stjecanja tercijarnog obrazovanja među osobama rođenima u inozemstvu (47,1 %) znatno je veća u odnosu na osobe rođene u zemlji (34,9 %), čak i kad je riječ o osobama iz trećih zemalja (46,1 %).

Na odabir studija uvelike utječe spol i socioekonomski položaj. Vjerojatnije je da će žene odabrati studij iz područja odgoja i obrazovanja (81 %), umjetnosti i humanističkih znanosti (68 %) ili društvenih znanosti (72 %). Na studijima inženjerstva samo je 30 % žena, a na studijima informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT) 22 %. Socioekonomski položaj utječe na odabir studija više od srednjoškolskog uspjeha, a izuzetak su dva fakulteta iz područja STEM-a čiji odabir prvenstveno ovisi o postignućima (Puzić i dr., 2021.).

Stopa zaposlenosti osoba koje su nedavno diplomirale niska je, pogotovo za žene. Stopa zaposlenosti osoba koje su nedavno završile tercijarno obrazovanje 2021. bila je 80,9 %, što je 3,7 postotnih bodova više u odnosu na 2020. No to je i dalje jedna od najnižih stopa u EU-u (prosjeak EU-a je 84,9 %). Istraživanje koje je provela Agencija za znanost i visoko obrazovanje pokazuje da žene, iako završavaju visoko

obrazovanje s višom prosječnom ocjenom od muškaraca (4,06 u usporedbi s 3,83), teže pronalaze posao (58,8 % žena pronađe posao u usporedbi s 62,5 % muškaraca), imaju manje prihode i manje su zadovoljne poslom. Većina nezaposlenih osoba diplomirala je biotehničke (24 %) i humanističke znanosti (23,8 %). Osobe s diplomom u području tehnologije imaju najveće prihode, a osobe s diplomom iz humanističkih znanosti ili interdisciplinarnih studija najmanje. Broj osoba s diplomom koje rade u struci smanjio se od 2017. do 2018./2019. sa 78 % na 64 %. (Glunčić, 2022.).

Udio osoba s diplomom u području STEM-a visok je i raste, osobito kad je riječ o ženama. Udio osoba s diplomom u području IKT-a iznad je prosjeka EU-a (4,7 % u usporedbi s 3,9 % u EU-u 2020.) te se od 2015. povećao za 0,6 postotnih bodova. Hrvatska je 2020. u ukupnom broju osoba s diplomom imala visok udio osoba s diplomom u području STEM-a (28,5 % u usporedbi s 24,9 % u EU-u), što je porast od 4,6 postotnih bodova od 2015. Izglednije je i da će žene u Hrvatskoj odabrati studij u području STEM-a: 18,1 % svih žena s diplomom (u usporedbi s prosjekom EU-a od 14,1 %) 2020. imalo je diplomu iz područja STEM-a, a 38,6 % svih osoba s diplomom u području STEM-a bile su žene (u usporedbi s prosjekom EU-a od 32,5 %) ²³, iako za njih ne postoje posebni poticaji. Udio žena s diplomom u području STEM-a povećao se od 2015. za 2,6 postotnih bodova, što je najveći porast u EU-u, zbog kojeg je Hrvatska ostvarila jedan od najboljih rezultata 2020. (11 % u usporedbi s 8,1 % u EU-u). Hrvatska je od 2017./2018. godišnje dodijelila 3400 stipendija u području STEM-a, sufinanciranih iz ESF-a, a primilo ih je 5,83 % svih studenata. Međutim, nacionalna evaluacija pokazuje da je do porasta interesa za STEM došlo ranije i da program stipendija zapravo nije utjecao na odabir ili završetak studija

²³ Eurostat [educ_uae_grad02].

korisnika. U evaluaciji se zaključuje da bi nešto drukčiji fokus, npr. na studentima u području STEM-a koji su slabijeg socioekonomskog statusa ili izloženi riziku od napuštanja školovanja, ili dodatne mjere u srednjoškolskom obrazovanju mogli dovesti do boljih rezultata (MRMSOSP, 2021.).

Stopa internacionalizacije visokog obrazovanja jest niska, no radi se na njezinu povećanju. Iako je stopa izlazne mobilnosti 2019./2020. bila na razini EU-a (4,2 %), stopa ulazne mobilnosti u svrhu stjecanja kvalifikacije u visokom obrazovanju (2,9 %) bila je treća najniža u EU-u. Samo 3 % studenata 2019./2020. došlo je na studij iz inozemstva (u usporedbi s prosjekom EU-a od 8,1 %) ²⁴, od čega ih je 46,8 % ²⁵ došlo iz Bosne i Hercegovine. Hrvatska je potvrdila Globalnu konvenciju o priznavanju kvalifikacija u visokom obrazovanju ²⁶ i znatno je povećala broj studija koji se održavaju na engleskom jeziku kako bi pospješila internacionalizaciju. Novi Zakon o priznavanju i vrednovanju inozemnih obrazovnih kvalifikacija, koji sadržava odredbe o automatskom priznavanju kvalifikacija, stupio je na snagu u lipnju 2022. Ured mreže ENIC/NARIC izradio je internetsku stranicu za izbjeglice iz Ukrajine s informacijama o postupcima priznavanja kvalifikacija radi upisa u programe visokog obrazovanja, nastavka studija ili ulaska na tržište rada. Ako imaju potrebne dokumente, mogu pokrenuti postupak priznavanja kvalifikacije, a ako ih nemaju, novim Zakonom o priznavanju propisan je postupak vrednovanja koji završava izradom popratnog dokumenta. Trenutačno 36 visokih učilišta prima studente iz Ukrajine ²⁷.

²⁴ Eurostat [educ_uae_mobs03].

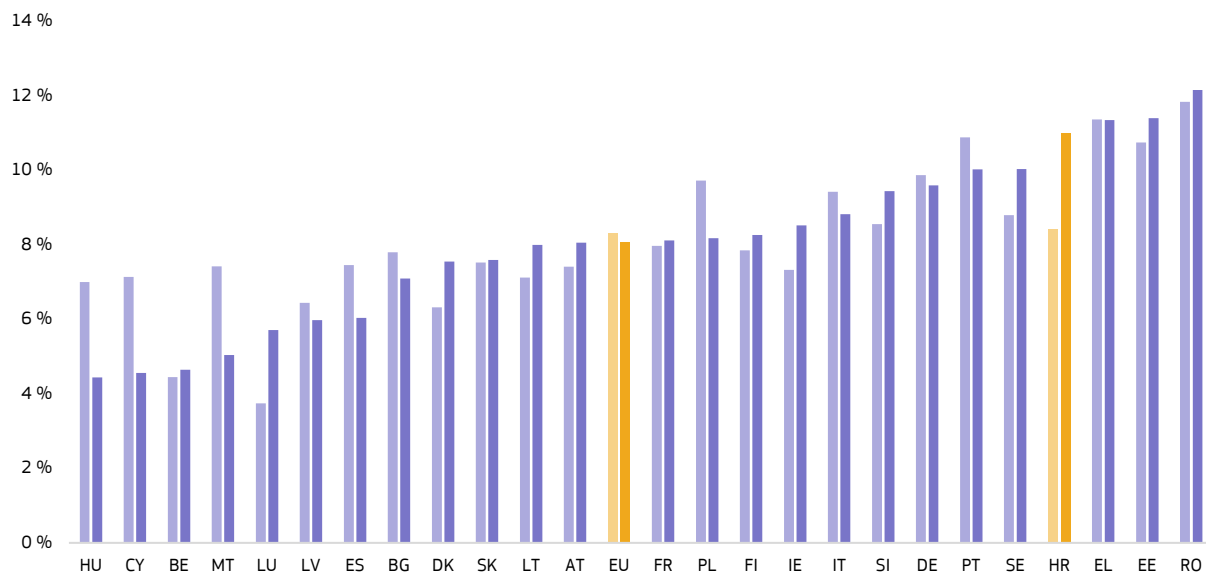
²⁵ Eurostat [educ_uae_mobs02].

²⁶ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2021_10_7_50.html

²⁷ <https://www.azvo.hr/hr/ured-enic-naric/ukrajina>

Slika 4: Broj žena s diplomom u području STEM-a kao udio u ukupnom broju osoba sa završenim tercijskim obrazovanjem 2015. i 2020. (%)

Izvor: Eurostat (UOE), [educ_uoe_grad02].

Započinje obnova obrazovne infrastrukture oštećene potresima.

Nakon znatnog kašnjenja u korištenju sredstava iz Fonda solidarnosti za popravak infrastrukture oštećene potresima objavljena su dva poziva na dostavu ponuda za obnovu visokih učilišta, od kojih drugi ujedno obuhvaća škole i vrtiće. U okviru prvog natječaja osigurat će se obnova 27 visokih učilišta i znanstvenih instituta. Drugi se još ugovara.

Okvir 2: Državne stipendije za studente nižeg socioekonomskog statusa

Studentima nižeg socioekonomskog položaja ili studentima s invaliditetom godišnje se dodjeljuje 10 000 državnih stipendija u razdoblju od pet akademskih godina (ukupno 50 000 stipendija od svibnja 2017. do prosinca 2022., od čega se 29 000 stipendija financira iz ESF-a) kako bi se osigurao ravnopravan pristup visokom obrazovanju. Studenti poslijediplomskih studija s invaliditetom i primatelji alternativne skrbi koji ne primaju drugi oblik financijske potpore isto ispunjavaju uvjete za te stipendije. Time se nastoji povećati socijalna uključenost visokog obrazovanja i stopa završavanja studija. Udio studenata kojima je dodijeljena stipendija, a koji završe studij ili upišu četvrtu godinu znatno je veći (21,15 %) u usporedbi sa studentima u sličnoj situaciji koji ne prime takvu potporu. Uvjeti za dobivanje stipendije propisani su Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na državnu stipendiju na temelju socioekonomskog statusa. Dosad je dodijeljeno 49 196 stipendija.

<https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/visoko-obrazovanje/drzavne-stipendije/drzavne-stipendije-za-studente-nizeg-socio-ekonomskog-statusa/1563>

7. Referentni dokumenti

Agencija za odgoj i obrazovanje – AZOO 2022.a, Smjernice, upute, preporuke i prijedlozi aktivnosti učiteljima, nastavnicima i stručnim suradnicima u osnovnim i srednjim školama za inkluziju ranjive skupine učenika izbjeglica, Zagreb, <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/lzbjeglice/Smjernice-upute-preporuke-prijedlozi-aktivnosti-osnovnim-srednjim-skolama-za-inkluziju-ranjive-skupine-ucenika-izbjeglica.pdf>.

Agencija za odgoj i obrazovanje – AZOO 2022b, Smjernice, upute, preporuke i prijedlozi aktivnosti učiteljima, nastavnicima i stručnim suradnicima u osnovnim i srednjim školama za osnaživanje djece i mladih za pravovremenu i učinkovitu reakciju u kriznim situacijama, Zagreb, <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/lzbjeglice/Smjernice-upute-preporuke-prijedlozi-aktivnosti-za-osnazivanje-djece-i-mladih-za-pravovremenu-ucinkovitu-reakciju-u-kriznim-situacijama.pdf>.

Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. do 2027. godine, za 2021.-2022. godinu – AP-NPUR (2021), Vlada RH, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Zagreb, Hrvatska, <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/NPUR%202021-2027/Akcijski%20plan%20za%20provedbu%20NPUR-a%20za%202021.%20i%202022..pdf>.

Baketa, N. i dr. (2021.), Istraživanje političke pismenosti učenika završnih razreda srednjih škola u Republici Hrvatskoj – istraživački izvještaj za 2021. godinu. Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska, http://goo.hr/wp-content/uploads/2021/05/politicka_pismenost_ucenika_i_ucenica_2021_istrazivacki_izvjestaj.pdf.

Vijeće Europske unije (2021.), Prilog Provedbenoj odluci Vijeća o odobrenju ocjene plana za oporavak i otpornost Hrvatske (Prilog Provedbenoj odluci Vijeća), Bruxelles.

Europska komisija (2021.), Pregled obrazovanja i osposobljavanja – Svezak II, Izvješće za Hrvatsku, Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, <https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor-2021/hr/croatia.html#four>.

Agencija Europske unije za temeljna prava (2022.), Istraživanje o položaju Roma iz 2021.

EUROSTUDENT 2016. – 2018., (2018.), *Social and Economic Conditions of Student Life in Europe, Synopsis of Indicators*.

Glunčić, M. (2022.), Analiza istraživanja zapošljivosti diplomiranih studenata 2020. godine, AZVO, Zagreb, https://www.azvo.hr/images/stories/novosti/Analiza_istra%C5%BEivanja_zapo%C5%A1ljivosti_diplomiranih_studenata_2020._godine.pdf.

Klasnić, K. i dr. (2020.): Uključivanje Roma u hrvatsko društvo: žene, mladi i djeca, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, Zagreb.

ur. Kovačić, K., Juran, B. (2021.), Provedba ciljeva održivog razvoja u Hrvatskoj – Perspektiva civilnog društva, Platforma za međunarodnu građansku solidarnost Hrvatske – CROSOL, Zagreb, https://crosol.hr/wp-content/uploads/2021/04/Provedba-ciljeva-odrzivog-razvoja-u-Hrvatskoj_Perspektiva-civilnog-drustva-4.pdf.

Matković, T., Šabić, J. (2022.), Projekt RASPUH: Raspoloživost srednjoškolskih programa u Hrvatskoj 2013.-2021.: demografija, upisi, kapaciteti, potražnja, interes, intervencije i projekcije, Studija o stanju u području srednjoškolskog obrazovanja u svrhu povećanja obuhvata učenika gimnazijskim programima i smanjivanja broja suficitarnih programa u strukovnome obrazovanju, Zagreb, <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/NacionalniPlan2021-2027/Studija-srednje-obrazovanje.pdf>.

Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021. – 2026., (NPOO) (2021.), Vlada RH, Zagreb, Hrvatska https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/recovery_and_resilience_plan_for_croatia_hr.pdf.

Nacionalni plan za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. do 2027. godine – NPUR (2021.), Vlada RH, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Zagreb, Hrvatska, <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/NPUR%202021-2027/Nacionalni%20plan%20za%20uklju%C4%8Divanje%20Roma.pdf>.

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike – MRMSOSP (2021.), Završno izvješće u sklopu Ugovora o provedbi evaluacije (vrednovanja) u okviru Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020., Grupa 3: Vrednovanje Prioritetne osi 3 „Obrazovanje i cjeloživotno učenje”.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja – MZO (2022.), Uključivanje djece, raseljenih osoba iz Ukrajine pod privremenom zaštitom u Republici Hrvatskoj u sustav ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja Republike Hrvatske, 16. ožujka 2022., <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/lzbjeglice/Ukljucivanje-djece-raseljenih-osoba-iz-ukrajine-u-rani-i-predskolski-odgoj-obavijest.pdf>.

Puzić i dr. (2021.), Horizontalne razlike u visokom obrazovanju u Hrvatskoj: učinci različitih oblika kapitala na odabir fakulteta različitog društvenog statusa, Revija za socijalnu politiku, god. 28, br. 1, str. 5.–23., Zagreb, http://idiprints.knjiznica.idi.hr/945/1/RzSP%202021_1%20Puzi%C4%87%2C%20Gregurovi%C4%87%2C%200d ak.pdf.

Šabić i dr. (2022.), *Teachers' Self-efficacy for Using Information and Communication Technology: the Interaction Effect of Gender and Age*, Informatics in education, god. 21, br. 2 (2022.), str. 353.–373., <https://infedu.vu.lt/journal/INFEDU/article/699/info>.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strukovnom obrazovanju – ZID ZSO (2022.), NN 69/2022, 17. 6. 2022., https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2022_06_69_1024.html.

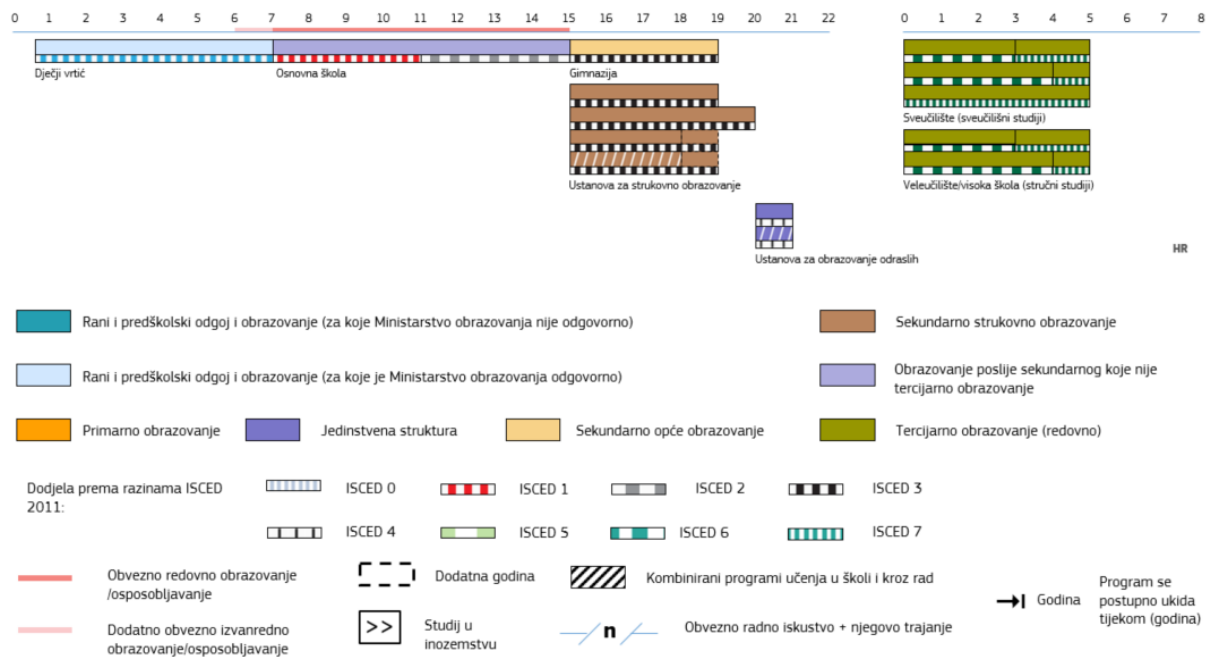
Zakon o obrazovanju odraslih – ZOO (2021.), NN 144/2021, 27. 12. 2021., https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_12_144_2460.html.

Prilog I.: Izvori ključnih pokazatelja

Pokazatelj	Izvor
Sudjelovanje u predškolskom obrazovanju	Eurostat (UOE), educ_uae_enra21
Učenici osmih razreda sa slabim rezultatima u digitalnim vještinama	IEA, ICILS
Petnaestogodišnjaci sa slabim rezultatima u čitanju, matematici i prirodoslovlju	OECD (PISA)
Osobe koje su rano napustile školovanje	Glavni podaci: Eurostat (LFS), edat_lfse_14 Podaci prema državi rođenja: Eurostat (LFS), edat_lfse_02
Izloženost osoba koje su završile strukovno obrazovanje i osposobljavanje učenju temeljenom na radu	Eurostat (LFS), edat_lfs_9919
Stjecanje tercijarnog obrazovanja	Glavni podaci: Eurostat (LFS), edat_lfse_03 Podaci prema državi rođenja: Eurostat (LFS), edat_lfse_9912
Sudjelovanje odraslih u obrazovanju	Podaci za taj cilj na razini EU-a nisu dostupni. Prikupljanje podataka počinje 2022. Izvor: EU LFS.
Pokazatelj jednakih mogućnosti	Izračuni Europske komisije (Zajednički istraživački centar) na temelju podataka OECD-ovog istraživanja PISA iz 2018.
Stjecanje srednjoškolskog obrazovanja	Eurostat (LFS), edat_lfse_03
Javni rashodi za obrazovanje kao postotak BDP-a	Eurostat (COFOG), gov_10a_exp
Javni rashodi za obrazovanje kao udio u ukupnim rashodima opće države	Eurostat (COFOG), gov_10a_exp

Prilog II.: Struktura odgojno-obrazovnog sustava

Izvor: Europska komisija/EACEA/Eurydice, 2022. Struktura europskih odgojno-obrazovnih sustava za 2022./2023.: Shematski dijagrami. Eurydice – Činjenice i brojke. Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije. *Napomene:* Početak primarnog obrazovanja (ISCED 1) ovisi o djetetovu datumu rođenja. Djeca rođena od siječnja do travnja započinju primarno obrazovanje u kalendarskoj godini u kojoj navršše šest godina, a djeca rođena od travnja do prosinca kad navršše sedam godina.

Sva pitanja ili primjedbe pošaljite e-poštom na adresu:
EAC-UNITE-A2@ec.europa.eu.

TRAŽENJE INFORMACIJA O EU-U

Na internetu

Informacije o Europskoj uniji na svim službenim jezicima EU-a dostupne su na internetskim stranicama *Europa*:
https://europa.eu/european-union/index_hr

Publikacije EU-a

Besplatne publikacije EU-a i publikacije EU-a koje se plaćaju možete preuzeti ili naručiti preko internetske stranice: <https://op.europa.eu/hr/publications>. Za više primjeraka besplatnih publikacija obratite se službi *Europe Direct* ili najbližemu informacijskom centru (https://european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_hr).

Ured za publikacije
Europske unije